

**רשימת ספרי "בן מלך"
שיצאו לאור עד עתה:**

- חג המצות
- ספרית העומר וחג
- חג השבועות
- ימי בין המצרים - מלח
- ימים נוראים
- חג הסוכות
- חנוכה
- ימי המורים
- חג הפסח
- בעניני מצות הממויות
- שבועות
- חמדת ומסור
- שיר השירים
- שבת פדוש
- ספרות התנאים
- ספרות חז"ל - אמרי מבוא
- ירחי-מנצנים
- ספרות חז"ל - תרומה-מקורי
- ויקרא חז"ל - ויקרא-מבוצע
- מדרש חז"ל - מדרש-שילח

ניתן להשיג: mechonenellech@gmail.com | Warehouse: 8482450220
בארץ: בית הטייט
sales@yefenofbooks.com | Warehouse: 8482450220

פרשת שלח
גליון מס' 109

בסייעתא דשמיא

אוצרות בן מלך

מתורתו של מרן רבינו הגדול רבי לייב מינצברג זצוק"ל רבה של קהל עדת ירושלים

פרשת שלח

גדולות' (פסוק כח), וכי על מנת שיעידו לו שקר שלח אותם.'

ובענין זה נאמרו שני דרכים במפרשים מה היתה מטרת שליחותם מלכתחילה. הדרך האחת היא מה שפירש רש"י כאן, 'יש ארץ מגדלת גבורים ויש ארץ מגדלת חלשים', כלומר שאמנם לא נשאלו אם יוכלו לנצח את יושבי הארץ במלחמה, אלא השאלות על גבורתם היו בכדי לדעת על ידי זה את מעלת הארץ ואת טובה.

ובהתבוננות בעומק הענין [על פי שיטת רש"י]

וישלח אותם משה לתור את ארץ כנען, ויאמר אלהם עלו זה בנגב ועליתם את ההר. וראיתם את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב. ומה הארץ אשר הוא יושב בה, הטובה היא אם רעה, ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים (ג, יז-יט)

כתב רש"י (בפסוק יח) - 'סימן מסר להם, אם כפרזים וישיבין - חזקים הם, שסומכין על גבורתם, ואם בערים בצורות הם יושבין - חלשים הם.'

דברי רש"י באו לבאר וליישב את התמיהה הגדולה העולה בהבנת פרשה זו, שמאחר שכן נצטוו מפי משה לראות את הארץ מה היא, ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה, אם כן מה היתה התביעה עליהם, ובמה נכשלו באופן חמור כל כך עד שנגזרה עליהם הגזירה ונשבע ה' שלא ייכנסו לארץ.

וכלשוון הרמב"ן (פסוק ב): 'מה עשו המרגלים, כי משה אמר להם 'וראיתם את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב', ואמר להם בערים 'הבמחנים אם במבצרים', ועל כל פנים היו צריכין להשיבו על מה שצויה אותם, ומה פשעם ומה חטאתם כשאמרו לו 'אפס כי עז העם והערים בצורות

בגליון

פרשת שלח

ביאורי פסוקים..... עמוד 1

גדר מצות הנסכים..... עמוד 7

היכל השבת

מלוה מלכה..... עמוד 10

מרגש השבוע

עץ חיים היא למחזיקים בה
הוצאת הדפסת גליון זה נודדו לזיכוי הרבים
ע"י ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו מתומכי מכוננו
הרה"ח רבי **שמעון למברגר** שליט"א
לרגל נישואי בתו תחי'
עב"ג החתן הבה"ח אליעזר דוד הי"ו
בן ידידנו הנכבד מחשובי אברכי קהילתנו מתומכי מכוננו
הרה"ג רבי **ישעיה מינצברג** שליט"א

זכות הפצת אור תורתו הבהירה של רבינו בעל הבן מלך תעמוד להם ולמשפחתם להתברך בכל הברכות האמורות למחזיקי התורה לראות ברכה והצלחה בכל אשר יפנו

לחנאות ותרומות "פרנס השבוע/החודש"
אפשר להתקשר לטלפון מס' 054-8422488

יו"ל ע"י מכון 'כתבי בן מלך'

לתרומות והנצחות נא לפנות ל' 054-8422488

לקבלת העלון במייל, ניתן להצטרף בכתיבת
mechonbenmelech@gmail.com

כתובת המכון: אוהב ישראל 1/9, ביתר עילית

לתגובות והערות נא לפנות ל' 052-7616048

לקהל שוחרי תורת ה'בן מלך' ואוהבי התורה בכל מקום שהם

הננו בזה בקריאה של חיבה לשוחרי התורה,
להיות שותפים וידידים איתנים למפעל הכביר של מכוננו
להפיץ על פני תבל את אורו המיוחד והבהיר בתורה של
מורנו ורבינו בעל ה'בן מלך' 'זצוק"ל

ולתמוך בבית היוצר 'מכון כתבי בן מלך', אשר אך ורק מכוחו יוצאים
לאור כל גנוי תורתו של רבינו ושיעוריו המרובים, כאשר זכינו לראות את
הכרכים הרבים נדפסים ויוצאים לאור עולם, ופתחו אופקים חדשים בפני
כלל שוחרי התורה

מהררי ציון יוצאת הקריאה, בואו לעזרת ה' בגבורים, המשימה הגדולה
עדיין לא הושלמה ודורשת משאבים רבים מדי חודש בחדשו.
נא זכו והצטרפו להימנות למצווה חשובה זו של הרבצת והפצת אור
התורה לזכות את הרבים, הטו שכם וטלו חלק במשימה הגדולה
פנו עתה להנהלת המכון והצטרפו למשפחת התורמים והמנויים
לדבר המצוה הגדולה הנתונה בידינו

באין מענה השאירו הודעתכם ונשוב אליכם בהקדם

- ספרים
- למעלה היטה
- סדרת ספרים
- ביאורים ומאמרים
- על המשימה המיטבית החדשה
- ספרים
- על ה'בן מלך'
- ספר
- המת והמחבר
- ביאור יסודי
- ספר
- אמנה ומחוקק
- מגאן
- תורה ודעת
- אמרימים
- הורה ודעת

הנצחות תורמים

קו בן מלך
03-3077354

מנהלים מכון
סניפים 94 מקומות ברחבי

עמדות הטיעון בבתי מוסד
לשמוע סניפים רבים
מחולקים לפי גישאים
בכל התחומים

הכשרת ספרים בן מלך
בבית המדרש בביתר עילית

מלפני התקלה: 054-8422488
כתובת: אוהב ישראל 1/9
ביתר עילית
קניית מוסד לפי סעיף 46
לתימון הארצית
mechonbenmelech@gmail.com

בשורה טובה למבקשי ה'

ניתן להאזין לשיעורי רבינו וצוק"ל בקו השיעורים
'קו בן מלך'
03-3077354

ישנה אפשרות לבחור במאגר הממוחשב ולהאזין לשיעורים
בפרשת השבוע

שמעו ותחי נפשכם

ויחי רצון שנזכה להגדיל תורה ולהאדירה

מכון כתבי בן מלך
ההנהלה

הודעה חשובה ומשמחת לתורמי המכון

ניתן לקבל החזר מס
על תרומות למכון בגובה של
עד 35% מערך התרומה

לפי סעיף 46

אוצרות
בן מלך

משה בשכינה, ונתן לו השם רשות לעשות כן. וכן פירש הרמב"ן בשאלת 'הטובה היא אם רעה', שמוסב על ארץ הנגב לבדה, דהיינו שלפי זה ידעו לתקן את דרכם, שאם היא רעה יכבשו תחלה מן המקומות האחרים. [וכעין זה פירש ב'אור החיים' שיש שתי דרגות בריגול מסוג זה].

ולפי זה לא חטאו בעצם אמירתם על גבורת הכנענים, אלא היתה התביעה עליהם מה שהיו חסרי אמונה באמנם "לא נוכל לעלות כי חזק הוא ממנו", וכמו שכתב הרמב"ן להלן (פסוק כח) 'אבל רשעם במלת 'אפס', שהיא מורה על דבר אפס ונמנע מן האדם שאי אפשר בשום ענין'.

[אמנם בסוף דבריו (פסוק ב) כתב הרמב"ן כדרך הראשונה שפירשנו על דרך רש"י, שיתכן לפרש שציווי ה' על המרגלים היה שונה מרצון העם, שהם ביקשו לחפור את הארץ, ואילו רצון ה' היה 'כדי לשמחם כי צבי היא לכל הארצות, ויעלו בה בחפץ גדול'].

וראיתם את הארץ מה היא, ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב. ומה הארץ אשר הוא יושב בה, הטובה היא אם רעה, ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים. ומה הארץ השמנה היא אם רזה היש בה עץ אם אין, והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ והימים ימי בכורי ענבים (יג, יח-כ)

מה ששב בכל פסוק לומר 'ומה הארץ', לכאורה הביאור הוא מכיון שבסוף הפסוק הוסיף לומר להם שיבררו דברים נוספים, שבפסוק הראשון אמר להם לברר את השאלה "ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה" וגו'. ולכן אחר כך הוצרך לומר שוב "ומה הארץ וגו' הטובה היא אם רעה". וכן כשאמר "ומה הערים" וגו', הוצרך אחר כך שוב לומר "ומה הארץ השמנה היא" וגו'.

אלא שלפי זה יקשה עצם סדר הדברים, מדוע הפסיק ב'ומה הערים', בטרם סיים להעמיד השאלות על הארץ עצמה, ומחמת כן הוצרך לשוב ולומר 'ומה הארץ'. וגם יש לדעת מה הם שלושת הנידונים שהעמיד להם, תחילה 'הארץ מה היא', ואחר כך 'ומה הארץ הטובה היא אם רעה', ושוב שאלה שלישית 'ומה הארץ השמנה היא אם רזה'. ולכאורה הכל אותה שאלה.

ויש לבאר, שכל הנידונים כאן כולם שאלות שונות שיש לדון ביחס לארץ, כלומר שתחילה אמר להם לדעת

נראה, כי לא נשלחו כלל המרגלים במטרה לומר לעם כיצד להתכונן למלחמה ולכיבוש, כי אין להם צורך בזה, שהרי ה' הוא ההולך עמהם להילחם ולהפיל את אויביהם לפנייהם. אלא הליכתם היתה כדי לראות את מעלת הארץ, כי הקב"ה רוצה לשמח את בניו במתנת הארץ אשר הוא נותן להם, וזוהי ההדגשה בתחילת הפרשה "ויתורו את ארץ כנען אשר אני נותן להם" (פסוק ב), שזה הטעם לציווי לתור את הארץ.

ולפי זה, מה שנאמר בפרשת דברים (א, כב) "ותקרבון אלי כולכם ותאמרו, וישלח אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ, וישיבו אותנו דבר, את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבא אליהן". לא היה רצונם זה תואם את ציווי ה', אלא היו אלו שתי מטרות שונות ביסודם, שרצון העם הוא המבואר שם, שסברו להכין את המלחמה בדרכי הטבע, ולדעת היכן הוא מקום התורפה שינצחום בנקל, ולהכין דרכים ותחבולות מאזיה צד תהא נוחה להיכבש.

לעומת זאת, מה שה' ציווה לתור, היה רק בכדי שיתענגו על טוב ה', ובטרם יבואו אליה כבר יראו מה נאה היא הארץ הטובה אשר הכין להם. ואכן לשונות אלו "ויחפרו לנו את הארץ" לא נזכרו כאן, ואילו שם לא נזכר כלל הנדון "הטובה אם רעה".

ואף מה שנאמר כאן שעליהם לראות "את העם היושב עליה החזק הוא הרפה, המעט הוא אם רב", לא נועד כדי לדעת איך להתכונן למלחמה, אלא גם זה חלק מטובה של הארץ, וכמו שכתב רש"י "יש ארץ מגדלת גבורים", וכן השאלה "ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים", הוא כפי שכתב רש"י שנתן להם סימן בזה, שאם הם גבורים הם יושבים במחנים.

ולפי זה חטאם היה בעצם הדבר שסיפרו על הארץ אם אפשר לכובשה, שכלל לא נתבקשו לומר את דעתם על כך, ומי שאל אותם על זאת באמנם "אפס כי עז העם היושב בארץ". ולא עוד אלא שלא האמינו בה' ובמטרתו להיטיב עמם, ושמנו עלילות דברים שלא יוכלו לעלות, ואחר כך הוסיפו עוד חטא על פשע בהוציאם דבה על הארץ.

אולם הרמב"ן (שם) פירש, שאכן רצון העם היה כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכריה, ששולחים לפנייהם אנשים לדעת הדרכים ומבוא הערים, והיה טוב בעיני משה, כי הכתוב לא יסמוך בכל מעשיו על הנס, אלא יצוה בנלחמים לעסוק בכל תחבולות המלחמה. ונמלך

השיבו את תשובתם השניה, ש"אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת" בדרך נס.

ונראה שהמשך דבריהם מכוון אל האופן הארצי והטבעי, כי גם בדרך הטבע, בכוחם לנצח ולכבוש את הארץ, ועל זה אמרו להם: "אך בה' אל תמרודו, ואתם אל תיראו את עם הארץ" וגו'. כלומר שאף אם אינם מצפים לניסים על טבעיים, לכל הפחות שלא ימרודו בהנהגת ה', וגם באופן זה אין להם לירוא מיושבי הארץ, שה' עמנו ויסייע בעדנו מן השמים.

ויש לבאר, שיהושע שהיה תלמידו של משה איש האלוקים, וגם אחר כך בהנהגתו ביטא בפועל את סוג ההנהגה השמימית, שה' מביא אותם אל הארץ בניסים בלא כל צורך בכוחם של ישראל, כי היה דבוק במהלך אלוקי ניסי, ולא היה שייך למהלך השקפתם של המרגלים, שהתבוננו על הדברים כדרכו של עולם. ויתכן שהם סברו שבארץ ישראל תהיה ההנהגה עמהם בדרך ארצית וכדרכו של עולם [לא כפי ההנהגה שהונהגה איתם במדבר]. אבל זאת אשר השיב להם כלב, שגם מתוך השקפה ארצית, אם יאמינו ותהיה להם סייעתא דשמיא, אזי גם בדרך הטבע יהיה בכוחם לנצח את האומות.

והנה שני שבטים הללו של כלב ושל יהושע - שבט יהודה ושבט יוסף, הם אשר עמדו תקיפים ואיתנים באמונתם, וזכו שעמדו מקרבם מלכים שהנהיגו את ישראל. מלכות בית דוד משבט יהודה, וכאשר נתפלגה הממלכה בין מלכי בית דוד למלכי ישראל, היו המלכים בישראל בעיקרם משבט אפרים, עד שכל מלכות ישראל נקראת הרבה בנביאים על שם 'אפרים', ויהושע עצמו הוא היה המלך הראשון על ישראל משבט יוסף.

והנה מצינו כי שתי בחינות אלו היו בכיבוש הארץ, הן כח עצמאי לעשות חיל, והן הנהגה ניסית לנצח את האומות.

ומה נפלא הדבר כי מלכי יהודה לדורותיהם, והבולט בהם דוד המלך, היו צריכים להילחם רבות בעמים ולנצחם בדרך 'מלחמה' כדרכו של עולם, בבחינת "יכול נוכל לה" כאשר אמר כלב נשיא שבט יהודה. אולם יהושע בן נון כבש את הארץ בדרכי נס למעלה מדרך הטבע, בהקפת חומות יריחו, ובשליטה על מערכות צבא השמים - "שמש בגבעון דום" (יהושע י, יב), וזו בחינת "והביא אותנו אל הארץ" - הבאה ע"י הקב"ה, ולא

מה היא הארץ לענין גידול העם היושב עליה, וכמו שפירש רש"י - 'את הארץ מה היא - יש ארץ מגדלת גיבורים ויש ארץ מגדלת חלשים, יש מגדלת אוכלוסין ויש ממעטת אוכלוסין'. וזאת עליהם להתבונן בטבע הארץ עצמה למה היא ראויה, האם לגידול גיבורים אם לאו, וכהמשך לכך אמר להם לראות, האם אכן באמת העם היושב עליה חזק הוא, או שמא הוא רפה וגו'.

ואחר כך שב ושאל מהם לדעת מה היא הארץ לענין לשבת בה, והיינו 'אשר הוא יושב בה', דהיינו אם היא טובה לשיבה כגון לענין האקלים והמעיינות, ומענין זה היא גם השאלה 'ומה הערים', שהוא פרט בטובת ישיבת הארץ שהחל בה, שגם על הערים יש להם לראות אם הם במחזים או במבצרים.

ושוב שאל לענין הפירות והאילנות 'ומה הארץ השמנה היא אם רזה, היש בה עץ אם אין'.

אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו. אך בה' אל תמרודו, ואתם אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם, סר צלם מעליהם וה' אתנו אל תיראום (י"ד, ח-ט)

שתי תשובות השיבו כלב בן יפונה ויהושע בן נון על טענת המרגלים, שאמרו "לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו". התשובה הראשונה: "יהס כלב את העם אל משה, ויאמר עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה" (יג, ל). והתשובה השניה מבוארת בפסוק כאן: "אם חפץ בנו ה' והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו".

תשובת "כי יכול נוכל לה" פירושה כמשמעה, בדרך מלחמה, כי ברצות ה' יתן לנו כח לעשות חיל ובכך נוכל לנצח את העמים במערכת מלחמה.

אולם "אם חפץ בנו ה' והביא אותנו", היא בחינה נעלה ורמה יותר, שהכוונה להנהגה ניסית ושמימית, כלומר לא רק בדרך מלחמה, כי יד ה' לא תקצר, ואם חפץ להביא אותנו לארץ, שוב לא יהיה צורך במלחמה כלל.

ויש להעיר, כי כלב בן יפונה לבדו הוא אשר השיב את התשובה הראשונה "כי יכול נוכל לה", ורק לאחר מכן כאשר הצטרף עמו יהושע להתנצח עם המרגלים,

הכוונה לקרבן שלמים, אלא 'שלמים' במונח של ידידות, והיינו 'נדבה', ובאמת כולל גם קרבנות עולה, אלא כיון שמדובר בקרבן גדול של בן בקר, נקט הכתוב בשם זה ביחס לנדבה, ואמר הכתוב שכאשר מביא קרבן 'בנדר או בנדבת ידידות', יקיים את כל האמור בהמשך.

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה, ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה, כתרומת גורן כן תרימו אותה. מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה לדורותיכם (טו, יח-כא)

מצות חלה צריכה ביאור, שלכאורה כבר הופרשה הראשית לה' בעת הפרשת תרומה גדולה, וממה נובע גדר החיוב המחודש עתה. ונראה, שגדר החיוב כאן הוא משום שנתחדש עתה עוד מעלה בתבואה, והיא - "באכלכם מלחם הארץ", שאם היה אוכל את הדגן כמו שהוא, קלוי או במעשה קדירה, היה די לו בכך שהפריש 'ראשית דגנך', אולם כאשר בא לאכול את התבואה בצורת 'לחם', נתחדש כאן מצב חדש, וממצב זה הרי לא ניתן הראשית לה', ועל כן השיתה התורה חיוב מחודש בנתינת הראשית לה'.

זה עומק הכתוב "כתרומת גורן כן תרימו אותה", שזה הנימוק לחובת חלה, כיון שבשעת גיבול וגלגול העיסה, יש כאן כעין 'גורן מחודש' ליצירת 'לחם', שממנו חל חובת נתינת ראשית.

ויסוד הדבר הוא, כי 'לחם' יש בו חשיבות מיוחדת שהוא עיקר מאכלו של אדם ככתוב 'ולחם לבב אנוש יסעד' (תהלים קד, טו), ולכן יש לכך מעמד מחודש לחיוב הפרשת ראשיתו לה'.

והנה כתב רש"י: 'משונה ביאה זו מכל ביאות שבתורה, שבכולן נאמר 'כי תבוא' 'כי תבואו', לפיכך כולן למדות זו מזו, וכיון שפרט לך הכתוב באחת מהן שאינה אלא לאחר ירושה וישיבה, אף כולן כן, אבל זו נאמר בה 'בבואכם' משנכנסו בה ואכלו מלחמה, נתחייבו בחלה'.

והביאור בהלכה זו שלמדו חז"ל מדרשה, היינו משום ששאר המצוות שנתחייבו ישראל בבואם לארץ, כגון קרבן העומר, ביכורים, תרומות ומעשרות, באות כתמורה והודאה על נתינת הארץ לישראל, ולכן

כמסייע בעדנו, אלא שהוא עצמו המביא והמוליך, והיינו בהנהגה ניסית.

ובארנו במקו"א, כי בימי דוד הגיעו בני ישראל לפסגת תכליתם, שיש בהם כח לעמוד לבדם, אלא שעם זה הכירו כי הכל בהשגחת ה' אשר עיניו בארץ. אולם בשלב הראשון מעת בואם אל הארץ, גם אחר מות משה, עדיין נמשכה בחינה מסויימת של הנהגה ניסית עליונה, ויהושע היה כאמור בבחינת 'דא אריכתא' של משה, ונמשכה במידת מה ההנהגה השמימית.

וביארנו שם, שכך היה רצון ה', שהשלב של בניין האומה יהיה באופן ישיר מאת ה', ורק כאשר ישכנו לבטח וינחו מאויביהם אז נצטוו להקים להם מלך, ואז תשתקף מלכות ה' בהנהגת העם העצמית, אף כאשר יעשו את פעולותיהם ומלחמותיהם בדרך הטבע.

ויין לנסך רביעית ההין תעשה על העולה או לזבח לכבש האחד (טו, ה)

בעולה נקט הלשון "על העולה", ובזבח נקט הלשון "לזבח". ונראה לבאר שהנסכים ומנחתם הם קדשי קדשים, ועולים כליל לגבוה בדומה לקרבנות העולה. ולכן ביחס לקרבן עולה, המנחות והנסכים באים כהוספה 'על העולה', אולם ביחס לקרבן שלמים שהוא קדשים קלים ונאכל גם לבעלים, אין הנסכים מצורפים לקרבן, אלא הם באים 'עבור' הקרבנות, ולכן מתאים הלשון 'לזבח'.

וכי תעשה בן בקר עולה או זבח לפלא נדר או שלמים לה' (טו, ח)

לשון פסוק זה תמוה מאד, מאי משמע "נדר או שלמים", והרי זבח הוא שלמים, ועוד וכי שלמים אינם מובאים גם בתורת נדר.

ויש להקדים ולבאר, כי המשמעות היסודית של קרבן השלמים היא, שעצם הקרבן הוא קרבן של שלומים, דהיינו ידידות. וכמו שהארנו בזה בפרשת ויקרא, שקרבן זה לא בא בתורת 'דורון' לה' כמו עולה שהיא עולה כליל לגבוה, אלא בא כזבח סעודה שנותנים ממנו לה', לשם ביטוי הידידות, וזהו הפירוש 'שלמים' מלשון ידידות.

ומעתה כאן מתפרש שפיר 'שלמים' גם כשאין

צריך בהם ירושה וישיבה ממש, שרק אז ישנה נתינה מושלמת. אולם חובת חלה אינה עבור נתינת הארץ, אלא עבור עצם ביאתנו לארץ ואכילתנו מלחמה. וזה גם הטעם להבדל שבכל המקומות כתוב כלפי הארץ הביטוי 'אשר אני נותן לכם', ובמצות חלה נקט הכתוב את הלשון 'אשר אני מביא אתכם שמה'.

וגדר הדבר הוא כאמור, שכן תרומת גורן אין מתחייבים בה רק משזכו בארץ לאחר ירושה וישיבה, שהתרומה ניתנת לה' עבור הארץ שנתן לנו, שכאשר אנו אוכלים מיבול ארצנו אנו נותנים את הראשית לה'. אולם חובת חלה היא על מה שיש לנו את 'לחם הארץ' לאכילה, שהוא היוצר כאן כעין גורן מחודש לחובת חלה, וזה היה להם גם לפני שזכו בארץ בכיבוש וחילוק.

ויתירה מזו שנינו במסכת חלה (פרק ב משנה א) 'פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבים בחלה'. והיינו משום שחובת חלה אינה תלויה במה שתבואת הארץ נתונה לנו, אלא עצם הדבר שאנו בארץ ואוכלים מלחמה, הרי זה מחייב חלה, ואף פירות שבאו מחוצה לארץ נעשו עתה 'לחם הארץ'.

ונראה לבאר שזה תוכן האריכות בפסוקים אלו, שנראים כחוזרים על עצמם:

תחילה אמר הכתוב את גדר החיוב, שהוא "בבואכם אל הארץ" "באלכם מלחם הארץ", שזה המחייב בתרומה לה'.

ואחר כך בא לבאר את יסוד הדבר שהמצוה באה לבטא ואת טעם חיובה, ומפרש הכתוב מדוע חל עתה חיוב של הרמה לה', ואמר "ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה, כתרומת גורן כן תרימו אותה", והכוונה כאמור, שבהיות שבתחילת התהוות העיסה נוצר כאן כעין גורן חדש שמתחיל מצב של לחם, ולכן צריך שוב להפריש נתינה לה' שהיא ה'חלה'.

ואחר כך אמר הכתוב את הלכות המצוה, שיש לתת את ההרמה מראשית עריסותיכם.

* * *

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם, ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת. והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם (טו, לח-לט)

מפורש בכתוב שע"י לבישת ציצית נזכור את כל מצוות ה', וצריך להבין כיצד מביאה לבישת הציצית לידי זכירת המצוות. וברש"י פירש שבציצית יש רמז לתרי"ג, כיון שמיני גימטריא של 'ציצית' הוא שש מאות, ובצירוף שמונה חוטים וחמשה קשרים הרי כאן תרי"ג. ועדיין צריך ביאור בהבנת הדבר לפי פשוטו, מה גם שהרמז כאן הוא רחוק. ועיין ברמב"ן שתמה עליו וביאר על פי סוד, עיין שם.

ונראה שבפשוטו כוונת המצוה היא לעטר את הבגד בציצית, כי הציציות הם ייפיו ונוי לבגד, ונצטוונו לפאר ולליפות את בגדינו בציציות [מלשון "ציציות ראשי" (יחזקאל ח, ג), היינו מעין פראנז'ים] המשוות לו צורה של בגד שרד חשוב ומכובד כעין בגדי כהונה, וכמשמעות לשון רש"י בפרשת כי תצא (דברים כב, ד): 'אם קיימת מצות שילוח הקן, סופך לבנות בית חדש ותקיים מצות מעקה, שמצוה גורת מצוה ותגיע לכרם ושדה ולבגדים נאים, לכך נסמכו הפרשיות הללו'. הרי שמצות ציצית נקראת 'בגדים נאים'.

ועל כן כאשר נביט ונראה שאנו עטויים בבגדי שרד, נזכור את תפקידנו הרם והנישא היותנו עבדי ה' - ממלכת כהנים וגוי קדוש, כלומר תפקיד שמחייב אותנו להיות קדושים ומכובדים, ובכך תזכיר לנו ראיית הציצית, שעלינו להיות קדושים ולקיים את כל המצוות כראוי לעבדי ה'.

והנה כל המפרשים כתבו בטעם התכלת, מה שאמרו בגמרא (מנחות מג): 'תניא היה רבי מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין, מפני שהתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע לכסא הכבוד, שנאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר'. ויש לבאר שדברי אגדה אלה הם עומק פשוטם של דברים, כי בפשטות הדברים יש לפרש שגוון התכלת הוא גוון נאה ביותר, ומציין חשיבות יתירה.

וכן מצינו שגוון התכלת הוא גוון הראוי למלכות, וזה גם הטעם שהכהן גדול נצטווה בעשיית מעיל שלם "כליל תכלת" (שמות כח, לא), כי צבע התכלת מורה על היותם בגדי מלכות לכבוד ולתפארת. ובני ישראל לא נצטוו על טלית שכולה תכלת כמו כהן גדול, אלא חוט אחד בבגדיהם יהיה צבוע בגוון של זה מלכות, לבטא שיש בכל אדם מישאל מידה מסויימת של רוממות ומלכות.

וכך כתב הרמב"ן בפרשת תצוה (שמות כח, ב) לגבי

להיות בגווני 'כוחלא ומרמא', 'דמיתחזי כאדוותא דימא' (סוכה נא).

והיינו שדרשו חכמים, שיש בעומק מצוה זו גם זכרון לגודל הדביקות שלנו עם ה', שכביכול הקב"ה מעטרנו מחמת קירבתנו אליו, בצבע התכלת המייחד את מקומו, כי על פי תפיסת האדם מתבטא שכבוד ה' מופיע בשמים, וכמו שכתוב פעמים רבות: "השקיפה ממעון קדשך מן השמים" (דברים כו, טו), "ה' בשמים כסאו" (תהלים יא, ד), "על השמים כבודו" (שם קיג, ד), וכאשר אנו נותנים בבגדינו פתיל בגוון הרקיע, הדבר מזכיר לנו את היותנו קרובים וקשורים אל ה'.

בגדי כהן גדול: 'לכבוד ולתפארת, שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים וכו', כי אלה הבגדים לבושי מלכות הן, כדמותן ילבשו המלכים בזמן התורה וכו', וכן הדרך במעיל וכתונת, וכתוב (שמואל ב' יג, יח) 'ועליה כתונת פסים כי כן תלבשנה בנות המלך הבתולות מעילים' וכו' והתכלת גם היום לא ירים איש את ידו ללבוש חוץ ממלך גויים, וכתוב (אסתר ח, טו) "ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור".

ואף מה שהרקיע הוא בגוון התכלת, הוא משום שכן ראוי לכבוד ה' שנוהג במלכותו כעין מלכותא דארעא, שיהיה מקום האלוקים מעוטר ומיופה בגוון התכלת הראוי למלכים, וכן קבעו חכמים שראוי לבית המקדש

גדר מצות הנסכים

לכאורה שזו הקרבה עצמאית ואין היא מחובת הזבח, אלא באה כהוספה על ההקרבה.

ראיות שאין דין הנסכים מחובת המקריב

אמנם נראה כי גם אין לנקוט כמשמעות הפשוטה של הכתוב שמנחת הנסכים היא 'חובת המקריב', שהרי כתב הרמב"ם - 'עולות העכו"ם אין מביאין עמהן נסכים, שנאמר כל האזרח יעשה ככה, אבל נסכיהם קריבין משל צבור' (רמב"ם שם פרק ג הלכה ה).

והנה אם דין המנחה הוא מחובת המקריב, אף אמנם שאין באפשרותו של הגוי המקריב להביא מנחת נסכים, אך מה שיאטיה של הציבור במנחתו.

ואף לשיטת רש"י ריש מסכת תמורה (ב: ד"ה ואין מביאין), שהנכרי מביא מנחת נסכים לקרבנו, מצינו שכל קרבן החייב בנסכים שאין בעליו יכול להביא נסכים מביאין אותו מתרומת הלשכה, וכמו שנפסק ברמב"ם: כל הבהמות הנמצאות בירושלם או חוצה לה בקרוב ממנה הבאות עולות כמו שיתבאר בפסולי המוקדשין, נסכיהן באין מתרומת הלשכה, וכן גוי ששלח עולתו ממדינה אחרת ולא שלח עמה דמי נסכים, יביאו נסכיהם מתרומת הלשכה. גר שמת והניח זבחים אם יש לו נסכים קריבין משלו ואם לאו באין מתרומת הלשכה (הלכות שקלים ד, ג-ט). ועיין בחידושי הגר"ז הלוי על הרמב"ם (הלכות מעשה הקרבנות פ"ג הלכה ה) שדן בארוכה בגדר חובת מנחת נסכים.

גדר המנחה - חובת הזבח או חובת המקריב

יש לחקור בגדר מצוה זו, ומה משמעות המנחה והנסכים ביחס לקרבן שהם באים עליו. והנה בהשקפה ראשונה היינו אומרים שמנחת הנסכים באה כתוספת על הקרבן, והרי היא כחלק משלימות קרבן העולה והשלמים, והיא נכללת בין ענייני תורת הזבח.

אולם יש להוכיח שאין הדבר כך, שכן אמרו בגמרא (זבחים מד.) שיכול אדם להביא קרבן ואת הנסכים לאחר זמן, וכך נפסקה ההלכה ברמב"ם (הלכות מעשה הקרבנות ב, יב): 'מביא אדם קרבנו היום ונסכיו אחר עשרה ימים, אחד יחיד ואחד צבור'.

ולדעת כמה מהראשונים מותר אפילו לכתחילה לאחר את מנחת הנסכים (עיין תוס' ר"ה ל: ד"ה ונתקלקלו. ועיין מנ"ח מצווה רצ"ט שדן בזה), ואם באה המנחה מתורת הזבח, לכאורה היה דינה להיקרב יחד עם הזבח עליו היא באה.

ותוגדל התמיהה שבעתיים בקרבנות המוספין הבאים מחמת חובת היום וזמנם קבוע, שגם בהם אפשר להביא מנחתם אחר עשרה ימים, ואם גדר המנחה שהיא מחובת הזבח, אם כן מה נשתנה דין המנחה של הזבח שקרב גם בימים שלאחר החג, מדין הזבח עצמו - שזמנו הוא אך ורק ביומו, וכיון שעבר יומו בטל קרבנו.

וכן ממשמעות לשון הכתוב: 'והקריב המקריב קרבנו לה' מנחה', ואין כתוב שזה תורת הזבח, נראה

הנראה בגדר הדברים שהוא מצד עצם ההקרבה - חובת מזבח

ונראה בזה, שגדר חובת מנחת נסכים הוא שכך היא צורת אכילת המזבח - שולחנו של מקום, שכשקריבים עליו קרבנות עולה ושלמים, מתחייב שיקרב על המזבח גם מנחת נסכים, שבאה כמתלווה ומצטרפת לאכילת המזבח את קרבנות העולה והשלמים

כלומר ששולחן המקום דורש, שיחד עם הקרבן תתלווה מנחת נסכים, אף שהקרבן כשלעצמו כשר מצד עצמו גם בלי הנסכים, אך גדר החיוב הוא תביעה מצד המזבח, המחייב מנחת נסכים כנגד כל קרבן עולה ושלמים, כי כך הוא תיקונה וסדרה הנכון של ההקרבה, מסדר טכסיסי המלכות. וחובה זו אין קבוע לה זמן, אלא גם לאחר ימים רבים, יכול להביא את מנחתו ונסכו ועולה לחובת אותו קרבן.

והנה כשבן ישראל מביא את קרבן העולה או השלמים, חייבה תורה את המקריב שהוא ימלא חובת מנחה זו, אולם כשנכרי מקריב את הקרבן, כיון שאין שייך אצלו הקרבת מנחת נסכים, מוטל על הציבור לדאוג למלא חובת המזבח, ועל כן ניטל מתרומת הלשכה.

גדר הפרשיות הנוספות שנזכרה בהן מצות נסכים

והנה בפרשיות הקרבנות שבתורה, יש כמה קרבנות שנכתב בהם חובת הבאת מנחה ונסכים אף לפני פרשה זו [כפי שיובאו בסמוך], וצריך ביאור שהרי עדיין לא נתחדשה פרשת נסכים. וכן יש לתמוה מדוע נתחייבו הנסכים דווקא באותם קרבנות, ולא בכלם.

ונראה, שכל פרשיות הקרבנות הכתובים בתורה אחרי פרשה דידן, אזי מנחתם ונסכיהם הוא מטעם חובה זו, אולם כל פרשיות הקרבנות הכתובים בתורה לפני שנתחדשה פרשה זו של חובת מנחת נסכים, אזי המנחות והנסכים הכתובים עם הקרבנות אינן מצד המצוה הכללית של מנחת נסכים שבפרשת שלה, אלא גדר המצוה בהם הוא מצד חובת הקרבן, שכך הוא תורת אותו זבח שיש בו חובת תוספת מנחה ונסכים. וההגדרה בזה כאמור, שאין יסוד חיובם מצד חובת המזבח ככל מנחות הנסכים, כי אם מצד חובת הקרבן.

והראשונה שבהם, היא במצות התמידים שבפר' תצוה (שמות כט מ-מא) - "ועשרון סלת בלול בשמן כתית רבע ההין ונסך רביעת ההין יין לכבש האחד. ואת הכבש

השני תעשה בין הערבים כמנחת הבוקר וכנסכה תעשה לה לריח ניחוח אשה לה".

ומדברינו יעלה שמנחה זו באה כחובת הקרבן.

אמנם גם אלו הקרבנות שיש בהן דין מנחה ונסכים מצד תורת הזבח, זה וודאי שאחרי שחידשה תורה מצות מנחת נסכים כללית בכל קרבנות העולה והשלמים, אזי יש גם בהם תורת מצוה זו מלבד מצוותן המיוחדת.

אולם נראה, שלמרות שיש בקרבנות אלו חיוב של שתי מנחות שגדרן שונה, בכל זאת לא יתחייבו בשתי מנחות ונסכים, אחת מחובת הזבח ואחת מחובת המזבח. והטעם, שמכיון שצורת קיום שתי מצוות אלו שווה, אזי יוצאים ידי שניהם במנחה אחת, כאשר נכללים בה שני העניינים, הן זו של חובת הזבח הפרטית בקרבן זה, והן החובה הכללית שבכל קרבנות העולה והשלמים.

וכמו שמצאנו כעין זה בהרבה מקומות (עיין בספר 'בן מלך' - המצוות התמידיות שבמקדש' - סימן א, ובמאמרי מבוא בראשית ח"א מאמר ד) שבפעולה ועשייה אחת שפיר יוצאים ידי חובת שתי מצוות אף שיש בהן משמעויות שונות. וכן הדבר בענייננו, שבהקרכת מנחה אחת יוצאים ידי חובת שני החיובים למרות שגדרן שונה.

קרבנות שלמדו חובת נסכיהם מדרשה בפרשה זו

והנה מצינו קרבנות חובה נוספים, שנסכיהם לא נתפרשו במקומם בספר ויקרא, אולם חז"ל דרשו בהם דין נסכים מפרשה זו. כגון 'אילו של כהן גדול ביום הכיפורים ואיל העם', שבמקומם לא נתפרש בהם דין נסכים וריבה זאת הכתוב כאן, כדאיאת בגמרא (מנחות זא:): "לאיל' לרבות אילו של אהרן. וכן דרשו ב'עולת יולדת': 'לכבש' - זו עולת יולדת. הנה כי כן, אף הקרבנות שבא הכתוב ללמד על נסכיהם בדרשה, לא לימד על כך במקומם בספר ויקרא, אלא בפרשה זו דווקא, ללמדך שכל תורת מנחת הנסכים מקומה בספר במדבר.

נסכי קרבנות יום הביכורים

יוצאים מן הכלל הם 'קרבן העומר', ו'עולות חג השבועות', שנסכי שניהם מפורשים במקומם בפרשת אמור שבספר ויקרא, בפרשה אחת עם עיקר עבודתם (ויקרא כג, יב-יח) - "ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים בן שנתו לעולה לה', ומנחתו שני עשרונים סלת בלולה בשמן אשה לה' ריח ניחוח ונסכה יין רביעית ההין... וספרתם לכם וגו' והקרבתם מנחה חדשה לה'..."

והקרבנות על הלחם שבעת כבשים תמימים בני שנה ופר בן בקר אחד ואילים שנים יהיו עולה לה' ומנחתם ונסכיהם אשה ריח ניחח לה".

והדברים צריכים תלמוד, כי הלא אחר שנתבאר שאין לנסכים ענין לספר ויקרא, העוסק רק בחלק העבודה של הקרבנות, מה נשתנו אפוא קרבנות אלו שנתפרשו נסכיהם במקומם, ולא בפרשת הנסכים האמורה כאן.

ונראה לבאר בזה, כי הנסכים הבאים עם קרבנות העומר והעצרת, באים מצד עיקרו של הקרבן, ולא משום פרשת הנסכים שנתחדשה בספר במדבר, אלא הואיל והקרבנות הללו באים לרגל ראשית הקציר, הוסיפה תורה עליהם מנחה ונסכים - שהם הדגן והתירוש מיבול הארץ. ותורת נסכים זו שונה היא בגדרה משאר נסכי הקרבנות, ואף אלמלא נתחדשה פרשת נסכים בספר במדבר, היו הקרבנות הללו טעונים סולת ויין מצד עיקר עניינם. ואם כן מקומם של אלו בספר ויקרא הוא, בפרשה העוסקת בשאר חלקי עבודת הקרבנות, [וראה 'בן מלך ספירת העומר וחג השבועות' מאמר ג, שמטעם זה אף הוכפלה מידת המנחה לשני עשורונים, בהיותה באה לרגל הקציר].

אולם בשונה מקרבנות העולה, הרי שישלמי העצרת, שהם שני הכבשים הנוספים הבאים עם שתי הלחם, אין הכתוב מפרש בהם דין נסכים, אלא הדבר נלמד מפרשה זו שבספר במדבר. ונראה הביאור בזה, משום שהכבשים הללו כרוכים כאחד עם שתי הלחם [כמו שנאמר (ויקרא כג, כ) "והניף הכהן אותם על לחם הביכורים" וגו'. וכמבואר במנחות (מז.) שהכבשים מקדשים את הלחם בשחיטתם, ובמשנה (מה): אף נחלקו חכמים אם הכבשים והלחם מעבבים זה את זה], וכיון שהם באים כאגודים יחדיו כקרבן אחד, הרי שמצד ענין הקציר כשלעצמו - אין הכבשים זקוקים עוד לתוספת מנחה ונסכים, כי לחמם הוא הממלא את ענין מנחת הקציר הבאה עמם. אבל קרבנות העולה, שאינם כרוכים כקרבן אחד עם הלחם, הרי אלו טעונים מנחה ונסכים בפני עצמם, כדי לבטאות את סיבת בואם לרגל חג הקציר.

ואכן בקרבנות העולה, כיון שחייבתם תורה בנסכים לשם ציון הקציר, הרי שבכך יוצאים המה גם ידי חובת הנסכים שבפרשת במדבר, כי מאחר שמנחת נסכיהם שוה בצורתה ובמתכונתה כמנחת הנסכים שחידשה תורה כאן בשאר הקרבנות, הרי אלו עולים לשני הדינים

כאחד. אך בשלמי העצרת, אשר ציון הקציר בהם נעשה על ידי שתי הלחם, ששונה במתכונתו ממנחת נסכים דעלמא, הרי שבפרשה דידן נתרבתה תורת נסכים גם בהם, כאשר מלבד הלחם הממלא את חלק הקציר שבסיבתו הם באים, טעונים המה אף נסכים מצד ספר במדבר, כדוגמת כל הקרבנות.

נפקא מינה בקרבנות שחיוב נסכים בהם נובע משתי הפרשיות

ונראה לחדש, שקרבן שנתייחד בו מנחה ונסכים מצד 'חובת הזבח', אזי אם הקרבן זמנו קבוע ליום מסויים ואם עבר יומו בטל קרבנו, אם כן גם המנחה והנסכים אין רשאים להקריבם אחר יום הקרבת הקרבן. וכמו שביארנו לעיל, שמה שאפשר להקריב מנחת נסכים לאחר זמן הקרבן היינו משום שהיא באה מטעם חובת המזבח, כיון שאינה קשורה לעצם קרבן העולה והשלמים, ומצד חובת המזבח אפשר להקריבה גם לאחר זמן. אבל חובת הנסכים שבאו מחמת היום, דינם כקרבנם.

וכן מדויק מלשון הפסוק "עולה ומנחה זבח ונסכים דבר יום ביומו" (ויקרא כג, לז), שממנו למדו (תמורה יד.) דין עבר יומו בטל קרבנו, שהרי מוזכר בו מנחה ונסכים, וא"כ להדיא נתמעטו הנסכים מלהיקרב אחר יומו, כשבאים מחובת הקרבן.

ואפשר שאפילו קרבנות שאין זמנם קבוע ליום מסויים, אולם מכיון שבאות מחמת חובת הזבח, אזי אם עבר יום הקרבת הזבח בטל קרבנו.

אמנם נראה פשוט, שגם קרבנות אלו שיש בהן מנחת נסכים מדין חובת הזבח, אם לא הובאה מנחתן ביום החיוב, ונשללה אפשרות הקרבת מנחותיהן לאחר מכן מצד חובת הזבח, כדנתבאר, בכל זאת מצד חובת מנחת הנסכים הקיימת בהם מצד פרשת שלח ככלל שאר קרבנות העולה והשלמים, יצטרכו להקריב מנחת נסכים על קרבנות אלו גם בימים שלאחר יום חובת ההקרבה. וא"כ לכתחילה אין לדחות המנחה והנסכים מיום הקרבת הקרבן, כיון שבזה לא תתקיים חובת המנחה מצד תורת הזבח. אך בכל אופן גם כשעבר יום החיוב, צריך להביא מנחת נסכים מצד המצוה שבפרשת שלח.

דין מנחת קרבן העומר לאחר זמנו

אחד מהקרבנות שבהם נכתב חיוב מנחת נסכים בתורה להדיא לפני פרשת שלח, הוא הכבש הבא עם

קרבן העומר, שכתוב בו (ויקרא כג, יג), "ומנחתו שני עשרונים סולת כלולה בשמן אשה לה' ריח ניחוח ונסכה יין רביעת ההין".

ולפי דברינו חלים בו שני גדרים חובת נסכים, הן מצד חובת הקרבן המפורש בו בפרשת אמור, והן מצד הדין הכללי שבכל הקרבנות שגדרו מצד חובת מזבח. ולפי האמור אם לא הביא בזמנו את מנחתו ונסכיו, אז אף שמצד חובת הקרבן עבר זמנו ובטל קרבנו, אך עדיין חייב להביא את נסכיו מצד חובת המזבח שמוטל על הזבח.

והנה במנחה זו שבאה על הכבש הבא עם העומר, יש בה דין מיוחד השונה מכל מנחות הנסכים שבתורה, שהיא באה בשיעור כפול של שני עשרונים, בעוד שכל המנחות שיעורן עשרון אחד סולת לכבש (ובטעם הדבר עיין מה שביארנו במקומו), אך דין זה אינו אלא מצד חובת הקרבן הפרטי, שנתחדש בפרשת אמור" אבל מצד הדין הכללי של חובת מזבח הרי דינו שווה לכל הקרבנות ששיעור המנחה הוא עשרון אחד לכבש.

ומעתה לפי מה שנתבאר שחובת מנחת נסכים מצד חובת הזבח בטלה משעבר זמנו, ונותר עליו רק חיוב מנחה ונסכים מצד מנחת הנסכים הכללית, נמצא שאם יביא את מנחת הנסכים של כבש העומר ביום אחר, לכאורה לא יוצרך להביא כי אם עשרון אחד לחובתו, כיון שאז אינו בא אלא מצד חובת מנחת נסכים הכללית של פרשת שלח, כי הרי החוב של שני עשרונים אינו אלא מצד חובת הקרבן הפרטית של פרשת אמור, וחובה זו כבר בטלה ממנו לאחר שעבר יומו, כאמור.

קרבנות יום הביכורים - יש הבאים מצד פרשה אחת ויש שבאים מצד שתי פרשיות

והנה ב'קרבנות יום הביכורים' הבאים על שתי

הלחם בפרשת אמור, גם כן נאמר בהן להדיא הבאת מנחה ונסכים, אך רק בקרבנות העולה האמורים שם. אבל בכבשי שלמי העצרת לא נכתבה שם מנחה ונסכים [ונתבאר לעיל טעם ההבדל].

אולם כתבו התוס' (מנחות צ: ד"ה שלמי) שמ"מ גם בהם יש מנחת נסכים, ככל קרבנות הציבור, כפי שדרשו בגמרא שם מ"במועדיכם" הכתוב בפרשת שלח.

ועכ"פ נמצא לפי זה, שיש הבדל בין מנחת הנסכים של העולות הבאים עם הלחם, לבין אלו של כבשי שלמי עצרת. שהמנחות של העולות באים הן מחובת הזבח שהרי נתפרשו במקומם בפרשת הקרבן, והן מצד חובת המזבח, ומתקיימים שני גדרים החוב באותה ההקרה. אולם מנחת שלמי העצרת, באה רק מחובת המזבח כשאר מנחות נסכים הקרבנות מצד פרשת שלח, שהרי כל חיובן נלמד רק מפרשת שלח. ולפי דברינו אזי מנחות העולה יהיו קריבות לכתחילה רק ביומן מצד חובת הזבח, אולם מנחות השלמים יהיה מותר להקריב לכתחילה בימים שאחר כך, כיון שבאותו מצד חובת המזבח.

עוד מצינו דין מיוחד בנסכים בפרשת 'קרבנות המצורע' (שגם היא בספר ויקרא), ובה כתוב להדיא רק חובת מנחה, ולא נכתב בה חיוב יין נסכים, אולם דרשינן מפרשת שלח שגם שם המנחה צריכה יין.

ולפי דברינו נמצא גם בזה, שהמנחה צריכה להיקרב לכתחילה רק ביומה, כיון שהיא באה מחובת הזבח, משא"כ היין יוכל להביאו לכתחילה בימים שאח"כ, כיון שהיא באה מצד גדר החיוב שבפרשת שלח, שהוא חובת המזבח. ויל"ע בכל זה.

היכל השבת

מלוה מלכה

והנה איתא 'האבות הן הן המרכבה' (ב"ר מז, ו), והיינו שהאבות הקדושים, בעבודתם וקדושתם המשיכו את השכינה לארץ, ולכן כל אחד מהם הוא כמרכבה ומקום לשכינה. וכל אחד מהאבות המשיך את השכינה בתוספת קביעות בארץ. וזה עומק מאמרים 'אברהם קראו הר,

סעודת דוד מלכא משיחא

איתא בספרים שסעודת מלוה מלכה היא סעודת דוד המלך. וזה מיוסד על מה שנתבאר בזוהר ששלש סעודות שבת הם כנגד שלשה אבות.

יצחק קראו שדה, יעקב קראו בית' (פסחים פח.). וביארנו במקו"א ש'הר' הוא התחלת מציאות השכינה בארץ, שכבר יש מקום קרקע קנוי לשכינה, אך עדיין היא כהר שאין הוא עשוי לשהות בו אלא לטייל בו באקראי. ויצחק הוריד את השכינה לארץ ביתר קביעות בבחינת 'שדה' שהוא כבר מקום שנמצאים בו ביתר קביעות לעבודת השדה. ויעקב כבר קבע את השכינה בארץ בתכלית השלימות בחינת 'בית' כבית שמתגוררים בו.

ולכן שלושת הסעודות המורות על דביקות כנסת ישראל בהקב"ה מכוונות כנגד שלושת מזריגות של קירבת ה' שהמשיכו האבות.

והנה יסודות האומה הישראלית הם שלושת האבות הללו, אולם יש כמה עניינים שנתוסף בהם עוד בחינה נוספת והוא בחינת דוד שהוא 'רגל רביעי במרכבה' (זוהר ח"ג דף רסב, ב). כלומר שעצם העמידה יכול להיות על ידי שלש רגליים, כדרך שולחן וכסא שיכולים לעמוד על שלושה רגליים, אבל ביתר ביסוס וחוזק הוא כשיש רגל רביעי.

ונראה לבאר כיחס לבחינת שנתבאר כאן 'הר, שדה, בית', שאף שאצל יעקב אבינו כבר נתקיים בחינת 'בית', אולם הוא עדיין היה בחינת בית עראי, ומה שנתוסף על ידי דוד מלכא משיחא הוא 'בית עולמים', שהוא קבע את מקום המקדש בקדושת בית עולמים. כלומר שהשכינה לא תזוז משם לעולם.

וכמו כן אחר שלשה סעודות של שבת, שבהם בא לידי ביטוי יסודות הדביקות של עם ישראל בהקב"ה, בבחינת שלושת האבות, הרי בסעודה זו שבאה להראות עוצם החביבות שמתקשים להיפרד מן השבת ומלוויים את המלכה, מקביל הדבר לבחינת דוד המלך שמבטא את ההשלמה וביסוס הקשר באופן יציב ואיתן כרגל רביעיית. וכן יש בכך ביטוי להמשכת הקדושה גם על ימות החול אחר הסתלקות קדושת השבת, שזה מקביל לקדושה הנצחית שקידש דוד את בית המקדש מכון לשבתו עולמים, שלא יכבה נרו לעולם ועד.

מזון לעצם הלז

בבית יוסף (או"ח סימן ש) מובא לשון שבלי הלקט

'ובסדורים מפרש אבר יש באדם ונסכוי שמו ואינו נהנה באכילה אלא במוצאי שבת'. ובמטה משה (מובא באליה רבה ובמשנה ברורה סק"ב) כתב - 'לזו שמיא וממנו נתהוה האדם וכו' וכאשר ימות האדם העצם זה אינו נימוח ואפילו יכניסו באש אינו נשרף, ובריחיים אינו נטחן, בפטיש אינו מתפוצץ, וממנו יחיה האדם לעת התחיה וכו'.

והנה ענין עצם הלז שממנו יקום האדם בתחיית המתים מוזכר במדרש - 'אדריאנוס שחיק עצמות שאל את רבי יהושע בן חנניא אמר לו מהיכן הקב"ה מציץ את האדם לעתיד לבא, אמר לו מלזו של שדרה, אמר לו מנין אתה יודע אמר לו אייתיתיה לידי ואנא מודע לך, טחנו ברחים ולא נטחן, שרפו באש ולא נשרף, נתנו במים ולא נמחה, נתנו על הסדן והתחיל מכה עליו בפטיש נחלק הסדן ונבקע הפטיש ולא חסר כלום' (ב"ר כח, ג).

והביאור בזה כי תחיית המתים היינו שאותו האדם עצמו שמת יחזור לתחיה, וכשם שהחולים יתרפאו ומי שנגדעה ידו תחזור לצמוח, וכמו כן המתים שכל גופם נרקב יחזרו ויצמחו ויתרפאו. אמנם עבור זאת נצרך שתהיה איזו התחלה שממנו יצמח כל גופו, שאם כל בשרו ועצמותיו יהיו נרקבים, אם כן אין זה אותו אדם [בחלק הגוף], ועל כן ברא ה' אבר אחד שתכונתו על טבעית שאינו כלה לעולם, וממנו תתחיל התחיה באדם וירקום עור וגידים, ונמצא שהוא אותו האדם שמת שחזר לחיות. והוא עצם הלז של שדרה שאינו נימוח לעולם.

ובטעם הדבר שעצם זה ניזון רק מסעודת מלוא מלכה, נראה על פי מה שנתבאר שאכילת שבת היא אכילת נשמה והנשמה ניזונית ממנה, ואילו אכילת חול היא אכילת גוף, והגוף ניזון ממנה. והנה עצם הלז הוא ממוצע בין גוף לנשמה, כי טבעו הוא עצם בעל ממשות, ובהוא הוא כגוף, אולם תכונתו שאינו נרקב לעולם היא תכונה נשמתית. ועל כן אינו ניזון משום אכילה, אלא מסעודת מלוא מלכה, שסעודה זו היא ממוצעת בין אכילת נשמה של שבת קודש לאכילת גוף של ימות החול, ולכן בסעודה זו ניזון עצם הלז שאף הוא ממוצע בין גוף לנשמה.

במדבר סיני באחד לחודש השני

בשורה טובה לקהל לומדי התורה והוגיה
שמחים אנו לבשר ללומדי התורה בכל אתר ואתר,
על צאתו לאור עולם והפצתו של הספר לו ציפו רבים

בן מלך על התורה במדבר חלק א'

מאת

רבינו הגאון הגדול בעל ה'בן מלך' זצוק"ל

אשר משמיא זכו ליה לפתוח שערי אורה בדרכי לימוד המקראות בדרך
המפרשים הקדמונים ראשונים ואחרונים ז"ל והשתלבות דרשות חז"ל עם
פשוטו של מקרא

ועתה זכינו לבושם הזה שעדיין לא בא כמותו כאשר פרש את אדרת ביאורו על
ספר 'במדבר', לבאר את ייחודו של ספר זה, מהות עניינו מצוותיו ופרשיותיו.

בקע אור חדש בשחקים.

טעמו וראו!

**ומתוק האור וטוב לעיניים
לראות את השמש**

ניתן להשיג במשרדי המכון ואצל נציגי הקהילה ובחנויות הספרים המובחרות

בברכת התורה

הנהלת כתבי בן מלך

'בן מלך' - להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות

כמו כן ניתן להצטרף לקבלת עלון "אוצרות בן מלך" שיוצא לאור מידי שבוע
בכתובת המייל: mechonbenmelech@gmail.com

התורה והברכה לידידנו הכבדים מתומכי מכוננו שנטלו חלק בהוצאות גיליון זה

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
הרב **יצחק פרוש** שליט"א
לרגל נישואי הבן

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
הרב **שמואל נחום סגל** שליט"א
לרגל הולדת הבן

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
הרב **דוד קירשנבוים** שליט"א
לרגל נישואי הבן

ברכת מזל טוב לידידנו הנכבד, מחשובי אברכי קהילתנו
הרב **'הודה ברי"ג קופרשטוק** שליט"א
לרגל נישואי הבת

בחסות

המעוניינים לתרום את הוצאות הגיליון לזיכוי הרבים,
נא לפנות ל- 054-8422488 או למייל mechonbenmelech@gmail.com